

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.
(Hely)

1944. II. 20.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Munkácsy Mihály

Idő

"1944"

Személy

Helyszám

MUNKÁCSY FESTŐ LESZ

Most jelent meg Munkácsy Mihály Emlékeim című könyvének második kiadása. Lestyán Sándor, a kitűnő író és újságíró fordította francia eredetiből a könyvet és írt hozzá előszót. Alább részletet közlünk a rendkívül érdekes munkából. Az előzményekből annyit jegyünk meg, hogy Szamossy Elek festőművész — akiről alább szó van — tanította Munkácsyt, magával vitte Aradra és a fiatal fiú, aki nemrég még asztaloslegény volt megkezdte ragyogó művészi pályáját.

A diákok között én voltam az egyetlen festő. Nagyon vigyáztam hát magamra, mert azt akartam, hogy nagyon becsüljenek és elismerjenek. Persze, ez nem ment olyan könnyen, azért mégis nagyszerűen éreztem magam a társaságukban, hiszen már asztaloslegény koromban irigyeltem őket. A hosszú téli estéken négytől hétig, minden áldott nap összejöttünk valamelyikünk szobájában és öten, hatan is dolgoztunk a háromnégyzetméteres kamrában. Vidám és boldog esték voltak s majd megfulladtunk a füsttengerben, mert barátaim már a felsőbb osztályokba jártak és sok rossz dolhányt elcigárettáztak, elpipáztak.

Eleinte midnyájan a dolgunkat

végeztük és lassan, csendesen kezdődött a mulatság. Később aztán tornászni kezdtünk, ami nagy lármával járt. Én csak nagyon ritkán vettem részt a ramazuriban, mely a

későbbi órákban már valóságos tombolássá fajult. De ne gondoljanak semmi rosszra! Csupa tréfából ugrottunk, játszadoztunk, hancuroztunk. Nem voltunk vásott gyerekek, csak éppen nagy gyerekek voltunk. Vacsoraidőben rendszeren otthagytam barátajmat, akik házigazdájuknál ettek, ahol a szobát bérelték. Én meg a kapushoz jártam, aki egy házban lakott velem.

A kapusék szerényen éltek. Az ebéd és a vacsora jóval kevesebb volt, mint abban a szomorú időben, amikor még a gyalupadnál tömtem magamba a szalonnát és kenyereket, vagy a földre állított fazékban kótórásztam. Honnan jöttem és hová megyek? Nem lett volna szabad összehasonlításokat tennem, sajnos, mégis gyakran megtörtént. Régente kevesebbel is beértem, most már az is rosszul esett, hogy a kapusékkal egy asztalhoz kell ülnöm. Mégse juttott eszembe egyszer sem, hogy Reök bácsitól támogatást kérjek. Egyébként is az vigasztalt, hogy nemsokára majd annyit keresek, hogy a magam ura leszek, a saját

asztalomnál. Előbb vagy utóbb, gondoltam — egyre megy...

Ceruzavázlatokat, apró genre-képeket készítettem és kiállítottam azokat egy kirakatban, a város legforgalmasabb helyén. 3—4, sőt 8 forintjával adtam el darabját, úgy, hogy havonta 10—12 forintot kerestem. Szamossy nemsokára bejuttatott rajztanítónak egy csafához, ahol ellátás volt a bérem. Nagyon boldog voltam és bucsut mondtam a kapuséknak, akik őszintén sajnáltak, mert a család minden tagját lefestettem. Mégis, otthagytam őket és elköltöztem két gyerektanítványom szüleihez.

Hirtelen nem is tudtam, hogyan kezdjem el a tanítást? Mindjárt az első órán láttam, hogy már értenek a rajzolásához. Úgyesen lemásolták a mintalapokat s a tanár ur jobban reszketett kijavítás közben, mint a növendékek. Mit mondjak nekik? Úgy éreztem, hogy nem sokkal tudok többet náluk s ha folytonosan ezt mondogatom: „Nagyon jó, kitűnő!”, — akkor azt hiszik, hogy nem is tudom megítélni a munkájukat. Általában attól féltem, hogy egyszer csak rájönnek arra, milyen keveset értek a rajzolásához és felmondanak. Ez nagy esapás lett

volna, mert már hozzászóltam a jó tanítónak és a tanítónak is, hogy ne

Azt hiszem, hogy kezdettől fogva tulbecsültek és én nem is tudtam róla. Az órák alatt unalkoztam és szórakozásból én is elkezdtem rajzolgatni. Valahogy agyonütöttem az időt, közbe-közbe egy pillantást vetve a tanítványok rajzaira is. Apró alakokat és kis genre-jeleneteket firkálgattam, ami nagyon tetszett növendékeimnek. Így hát a tanítónak egyelőre biztosítva voltam. Sőt! Tekintélyem napról-napra növekedett. Nemsokára megengedtem a tanítványaimnak, hogy természet után dolgozzanak és emlékezetből rajzoljanak le egyet-mást. Ezt a módszert egyetlen tanárnak sem ajánlanám, nálam mégis bevált. Bizonyosságul az volt a legjobb jel, hogy az asztalnál kétszer is megkínáltak a tálból, én persze sohasem utasítottam vissza az ételt, mert akkoriban telhetetlen és nagy evő voltam.

Innen mindig Szamossyhoz mentem, ahol szorgalmasan dolgoztam. Mialatt ő portrékat festett, én vázlatokat csináltam, amit kijavított. A tervezésben is gyakoroltam magam s rajztudásom egyre fejlődött. Akkor még azt hittem, hogy a festő csak kigondol valamit s rögtön neki is állhat a munkának. Nem kell tanulmányoznia a nagy mesterek alkotásait, rájuk se szabad nézni, mert akkor a saját munkája

nem lesz eredeti, csak közönséges szolgai másolás. Közben a Szamossy életnagyságu portréit is lemásoltam. Egy órát naponta az anatómiának szenteltem. Gipszöntvényekről tanultam ezt a tudományt. Egyébként úgy dolgoztam, ahogy jött. Reggel a vásártérre mentem, ahol vázlatokat készítettem természet után. És máskor is, mindig, ha olyan mozgást, vonalat vagy erőt akartam rajzaimba belevinni, amit képzeletből nem találtam meg: rohantam az utcára, hogy megkeressem. Azt hittem, ha modell után dolgozom, nem vagyok igazi művész. Legfeljebb akkor vettem igénybe modellt, ha valamilyen tanulmányt csináltam, amelyhez be kellett állítani egy-két alakot a háttérbe.

Szamossy engedte, hogy úgy dolgozzam, ahogy akarok. Valószínűleg nehezebb esett volna, ha az akadémia módszerével kell oktatnia. Nem akart sokáig magánál tartani, tudta, hogy ide-oda vándorlása közben nincs ideje, hogy törődjék velem. Csupán az alapismeretekre akart megtanítani, hogy aztán komolyan tovább fejlődhessek. Én pedig boldogan éltem és nem sokat törődtem azzal, mi lesz velem holnap?

Az éjszaka csöndjében mégis elfogott a nyugtalanság. Hátha nem sikerül? Ki tudja, nem védelem-e rossz utra, amelyről vissza kell térni a gyalupadhoz? Rémekel lát-

tam: újra ott voltam a műhelyben s körülöttem álltak a gunyolódó legények, akik csufondárosan kacagtak. Ilyen és ehhez hasonló rossz álmaim voltak, nem hagytak nyugodni s egy-egy átvergődött éjszaka után a nappal is elveszett a komoly munka számára.

Nem is tudom, mennyi idő telt el így. Csak tervezgettem és sok portrét festettem. Rendesen szabók jöttek hozzám megrendelésekkel. Egy télikabátért lefestettem apát, anyát gyermekestől. Egy nadrágot másikkal festettem le. Ilyen módon lassankint szépen felöltözödtem, már csak a cipőm hiányzott. De szusztermegrendelő nem akadt, hármennyire kerestem az egész városban.

Közben egy könyvkereskedésben kiállítottam apró képeimet s lassankint felém terelődött a közönség figyelve. Nemcsak az az öröm ért, hogy megvásárolták a rajzokat, hanem az a meglepetés is, hogy egy ismeretlen társaság tagjai személyenként havi egy forint segélyt ajánlottak fel tanulmányaim folytatására. Azt akarták, hogy a fővárosba utazzam és iratkozzam be az akadémiára. Képzhetik örömeimet! Rögön utazhattam volna, de olyan hirtelen jött a meglepetés s annyira lekötve éreztem magam Szamosy mellett, hogy nem tudtam magam egy-kettőre rászámni. Továbbra is Aradon maradtam és kaporogtattam a pénzt, hogy legyen esőbbre is. Minden keresetemet félrerakhattam, mert lakásom és teljes ellátásom volt az óraadásért. Milyen igazam volt, hogy nem dobáltam könnyelműen a pénzt! Alig egy-két hónap múlva már hiányzott négy öt forint a könyvkereskedőnél letett szokásos havi tizenöt forintból. Majd hat, sőt nyolc forint hiányzott... Nem sokára nem is volt érdemes a boltba menni, úgy apadt a havi segélyösszeg. Különben pedig sohasem tudtam meg, hogy kik az adakozók és miért gondolták meg a dolgot? Talán, mert látták, hogy úgysem megyek el a városból? Ki tudja? Nem is volt olyan fontos, hiszen nagyon boldog voltam, hogy ott maradhattam...